

O20 SE KUULUU BIOJÄTTEESEEN!

SANASTO JA RAKENTEET

Jätteiden lajitteluun ja kierrätykseen liittyvää sanastoa erilaiset jätteidenkeräysastiat ja kodin jätteet

"Mihin tämä kuuluu?"

"Se kuuluu biojätteeseen."

"Missä on sekajäte?"

"Sekajäte on täällä."

TARVIKKEET

- maalarinteippiä ja tusseja nimilappuja varten
- sanastomonistheet jaettavaksi oppijoille
- opetuskuvat:

1. lajittelu 2. biojäte 3. sekajäte 4. kartonki 5. paperi
6. metalli 7. muovi 8. pullonpalautus 9. lasi
10. apteekki 11. vaarallinen jäte 12. paristokeräys

jätekuvat 13-30 (Tässä tuokiossa näitä kuvia ei nimetä!)

TUOKION KULKU

Jätteiden lajitteluun liittyvät asiat on jaettu kahteen eri tuokioon. Tässä O20-tuokiossa harjoitellaan eri jätteiden keräysastiat ja jätteiden tunnistamista oikeaan jäteastiaan. Tuokiossa 1.20 nimetään kotitalousjätteitä. Tuokion 1.20 voi pitää joko seuraavalla kerralla tai pidemmän ajan kuluttua.

Tämän tuokion voi toteuttaa myös toiminnallisesti lajittelemalla aitoja jätteitä esimerkiksi kauppakeskuksen tai taloyhtiön jättepisteellä. Silloin ohjaajat ottavat mukaan (puhtaita) tuokion mukaisia jätteitä tai käytetään jätekuvia 13-30. Opetuskuvien sijasta nimetään tarjolla olevat jätteidenkeräysastiat. Sekä sanaston että dialogin mallinnuksen voi tehdä käsikirjoituksen mukaan.

TERVEHDYKSET JA ESITTÄYTYMINEN

Ohjaaja ja apuohjaaja tervehtivät oppijoita: *"Tervetuloa, mukava nähdä!"*. Istutaan piiriin ja esittäytytään. Ohjaaja tekee itselleen nimilapun, osoittaa itseään ja kertoo nimensä: *"Minä olen..."*. Apuohjaaja tekee samoin ja osoittaa sen jälkeen vuoron piirissä seuraavana olevalle oppijalle. Kaikki esittäytyvät samalla tavalla.

TAVOITTEET

Ohjaaja näyttää opetuskuvia 1 ja 2 ja sanoo: *"Tänään opimme lajittelua. Opimme kysymään 'Mihin tämä kuuluu?' ja vastaamaan 'Se kuuluu biojätteeseen'"*.

SANASTON MALLINNUKSEEN

Ohjaaja näyttää ensin yksitellen opetuskuvat 1-12 ja sanoo kuvan sanan selkeästi ääneen. Toisella kerralla ohjaaja näyttää yhden kuvan kerrallaan apuohjaajalle, joka sanoo kuvan sanan. Ohjaaja pyytää käsieleillä oppijoita toistamaan. Toistetaan sanat vielä kerran: ohjaaja näyttää kuvan, sanoo sanan ja oppijat toistavat.

PUHUVAN SANAKIRJAN MALLINNUKSEEN

Ohjaaja esittelee sanakirjan: *"Tässä on... Hän auttaa"*. Apuohjaaja asettuu seisomaan ohjaajan taakse takaviistoon kämmen ojennettuna. Ohjaaja ottaa yhden opetuskuvan ja sanoo siinä olevan sanan. Toisen kuvan kohdalla ohjaaja esittää, ettei hän muistakaan sanaa. Ohjaaja koskettaa apuohjaajan (sanakirjan) kättä ja sanakirja sanoo oikean sanan, jonka ohjaaja toistaa. Näytetään vielä kerran.

SANASTON HARJOITTELU

Ohjaaja antaa apuohjaajalle ja jokaiselle oppijalle yhden jäteastiakuvan (kuvat 2-12). Apuohjaaja näyttää mallia siitä, että saatu kuva on esillä kaikkien nähtävänä. Ohjaaja kysyy apuohjaajan saaman kuvan mukaisesti ensin esimerkiksi *"Missä on sekajäte?"*. Oppijat toistavat kysymyksen. Apuohjaaja näyttää omaa opetuskuvaansa (sekajäte) ja vastaa *"Sekajäte on täällä"*, oppijat toistavat vastauksen. Apuohjaaja siirtyy puhuvaksi sanakirjaksi ja ohjaaja kysyy vuorotellen kaikki jätteidenkeräysastiat *"Missä on...?"*. Oppijat toistavat kysymyksen ja vastauksen. Jos oppijoiden on hankala muistaa sanoja, voidaan kuvia vaihtaa ja käydä useampi kierros.

Seuraavaksi ohjaaja laittaa äsken harjoitellut opetus kuvat 2-12 pinoon. Ohjaaja näyttää päällimmäistä kuvaa (esim. biojäte) oppijoille ja sanoo kuvassa olevan sanan, oppijat toistavat. Ohjaaja laittaa kuvan pinon alimmaiseksi ja ojentaa pinon apuohjaajalle. Apuohjaaja näyttää päällimmäistä kuvaa oppijoille ja sanoo siinä olevan sanan ja oppijat toistavat. Apuohjaaja siirtää sitten kuvan alimmaiseksi. Apuohjaaja ojentaa pinon piirissä seuraavana olevalle oppijalle ja asettuu itse sanakirjaksi takaviistoon aina vuorossa olevaan oppijaan nähden. Käydään opetus kuvat läpi muutamaan kertaan.

DIALOGIN MALLINNUKSEEN: MIHIN TÄMÄ KUULUU?

Ohjaaja ottaa itselleen opetus kuvat 1-12 (jäteasiat) ja apuohjaaja ottaa kuvat 13-30 (jätteet). Ohjaaja näyttää ensin opetus kuvaa 1 (lajittelu) ja sanoo *"Nyt lajitellaan!"*. Ohjaaja näyttää kerrallaan yhtä opetus kuvaa 2-12 ja sanoo esimerkiksi *"biojätteeseen / sekajätteeseen / kartonkiin / pullonpalautukseen / paristokeräykseen..."*. Oikeat muodot kannattaa tarkistaa sanastomonisteesta. Apuohjaaja toistaa ensin sanan, sitten oppijat toistavat. Toistetaan kaikki opetus kuvien 2-12 sanat oikeassa muodossa samalla tavalla. Tehdään samalla tavalla vielä toinen kerta.

Seuraavaksi apuohjaaja näyttää ohjaajalle yhtä kuvaa (esimerkiksi teepussin kuva 14) ja kysyy ohjaajalta *"Mihin tämä kuuluu?"*, oppijat toistavat kysymyksen. Ohjaaja etsii opetus kuvistaan oikean kuvan (biojäte) ja vastaa *"Se kuuluu biojätteeseen"*, oppijat toistavat. Apuohjaaja näyttää vielä toista jättekuvaa ja kysyy *"Mihin tämä kuuluu?"*, oppijat toistavat kysymyksen. Ohjaaja näyttää oikeaa jätettä ja vastaa sen mukaisesti *"Se kuuluu..."*, oppijat toistavat.

DIALOGIN HARJOITTELU: SE KUULUU PAPERIIN.

Opetus kuvat jätteidenkeräysastioista laitetaan esille lattialle ja ohjaaja ottaa kaikki jättekuvat pinossa itselleen. Apuohjaaja siirtyy puhuvaksi sanakirjaksi oppijoiden piiriin taakse. Ohjaaja näyttää vuorossa olevalle oppijalle päällimmäistä jättekuvaa ja kysyy *"Mihin tämä kuuluu?"*. Oppija vastaa *"Se kuuluu..."*, puhuva sanakirja auttaa tarvittaessa. Ohjaaja laittaa kysytyn kuvan pinon alimmaiseksi ja ojentaa kuvapinon vastanneelle oppijalle. Ohjaaja kannustaa oppijaa kysymään seuraavana vuorossa olevalta oppijalta sanomalla *"Kysy!"*. Käydään koko kierros läpi, myös toisen kerran.

TUOKION LOPETUS

Ja oppijoille sanastomonisteet. Toistakaa monisteen sanat ja fraasit vielä kerran. Taputtakaa yhdessä, kiitä ja kehu oppijoita: *"Hienoa, hyvin tehty! Nähdään ensi kerralla! Hei hei!"*

TOIMINNALLINEN LISÄTEHTÄVÄ: LAJITTELUVIESTI

Jos aikaa on ja oppijat vaikuttavat innokkailta, voidaan jätteiden lajittelua harjoitella vielä toiminnallisesti viestinä. Ohjaaja jakaa oppijat kahteen yhtä suureen ryhmään ja pyytää heitä menemään jonoon. Ohjaaja ja apuohjaaja näyttävät mallia menemällä seisomaan peräkkäin ja sanomalla *"jono"*. Opetus kuvat jätteistä viedään tilan toiseen päähän esimerkiksi lattialle tai pöydälle ja jättekuvat asetetaan pinoon kuvapuoli alaspäin lattialle oppijoiden jonojen eteen.

Ohjaaja ja apuohjaaja asettuvat kumpikin oman jononsa ensimmäisiksi ja näyttävät mallia: Jonon ensimmäinen menee kuvapinon luokse, nostaa päällimmäisen kuvan ja näyttää sitä omalle joukkueelleen kysyen *"Mihin tämä kuuluu?"*. Joukkue vastaa ja jonon ensimmäinen käy viemässä kuvan tilan toisessa päässä olevan oikean opetus kuvan luokse. Kun viestin ensimmäinen suorittaja on palannut jonon luokse, hän menee jonon viimeiseksi ja seuraavana jonossa oleva nostaa uuden kuvan ja jatkaa tehtävää.

Viestiä jatketaan niin kauan, kunnes kuvat loppuvat. Lopuksi tarkistetaan, että jättekuvat ovat oikean opetus kuvan luona. Väärin paikkoihin menneet kuvat etsitään oikeille paikoille ohjaajan avustuksella kysymällä *"Mihin tämä kuuluu?"*.